

Uzunköprü - Svilingrat arasında Türk toprağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (I/659)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/3241

30 - VI - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Uzunköprü - Svilingrat arasında Türk toprağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 - VI - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Pityon - Svilingrat arasında Türk toprağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletilmesi hakkında kanun projesi esbabı mucibe lâiyhası

Harp dolayısıyla demiryol münakale ve muvasalası kesilen Edirne ve Avrupa ile münakalât ve münasebatın iadesi için Pityon - Svilingrat arasındaki hat kısmının Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğüne işletilmesi icabetmiş ve bu sebeple bir kanun projesi teklifine zaruret hâsıl olmuştur.

Bu maksatla hazırlanan kanun projesinin birinci maddesine mezkûr umum müdürlüğe salâhiyet verilmesi için bir hüküm konulmuştur.

Mezkûr hat kısımlarının gerek inşaat ve gerek tamirâtı ve gerekse işletme ve idaresi için ihtiyar edilecek masrafın, Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğünün 1941 malî yılı Bütçe kanunu ile kabul edilen tahsisatla alelûsul karşılanması zarurî olduğundan bu sarfiyatın icrasını ve bu hat kısımlarının işletmesinden mütehasıl varidatın nevi ve mahiyetlerine göre mezkûr idarenin 1941 yılı varidat bütçesinin fasıl ve maddelerine irat kaydını teminen kanun projesinin 2 nevi ve 3 nevi maddeleri tanzim edilmiştir.

Harp vaziyeti dolayısıyla bu hat kısımlarını, alt ve üst yapı ile sabit tesisatta vaki tahribatın izalesine emniyetle seyruşefere açılabilmek için esaslı bazı inşaat ve tamirâtın yapılması lüzumu tahakkuk etmektedir. İşbu inşaat ve tamirât için hariçten celbine ve memleketten çıkarılarak tekrar iadesine ihtiyaç hâsıl olacak bilûmum alât ve malzemenin gümrük resmile Devlet, belediye ve hususî idarelere ait sair vergi ve resimlerden muaf tutulması tahsisat bakımından zarurî görüldüğünden 4 nevi madde bu maksadı temin için teklif edilmiştir.

Bu malzeme ve âletlerin hudut gümrüklerinden serbestçe müruru işletme bakımından pek lüzumlu ve zarurî bir keyfiyet bulunmaktadır. Bu hususta herhangi bir gecikme ve ihtilâfa mahal vermemek için tatbik edilecek usul ve esasların Gümrükler umum müdürlüğü ile Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğüne müştereken hazırlanacak bir talimatname ile tesbit edilmesi faydalı görüldüğünden bu cihet hakkında projenin 4 nevi maddesine ona göre bir kayıt konulmuştur.

Bu hat kısımlarının biran evvel ve emniyetle işletmeğe açılabilmesi için inşaat ve tamirât

ve işletmeye muktazi malzemenin mubayaa ve tedarik ve gereken imalât ve tesisat işlerinin uzun boylu formalitelere tahammülü olmadığından bu kısımlardaki inşaat, işletme ve tamirat işlerinin 1050 numaralı Muhasebei umumiye ve 2490 numaralı Arttırma kanunundaki hükümlerden istisnası zarurî bulunmuş ve bu maksatla 5 nci madde tanzim edilmiştir.

Projenin 6 ncı maddesi mutat hükmü ihtiva etmektedir.

Projenin birinci maddesi, alâkalı Alman makamatile hattın işletmesine ve beynelmilel mü-nakalâtın teminine dair Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğüne salâhi-yet verilmektedir. İşbu salâhiyete müsteniden hazırlanacak Anlaşma demiryol işletmesi hüküm-lerinden başka, posta, gümrük, emniyet ve inzibata müteallik ahkâmı da ihtiva etiği cihetle, kanunun tatbikatında alâkalı vekâletlerin de memur edilmesini teminen 7 nci madde hazırlan-mıştır.

Bütçe, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Nafia encümenlerinden seçilen 5 er üyeden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Esas No. 1/659

Karar No. 2

3 - VII - 1941

Yüksek Reisliğe

Uzunköprü - Svilingrat arasında Türk top-rağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletil-mesi hakkındaki kanun lâyihasının bir Muvak-kat encümen tarafından tetkikına dair Umumî Heyetin 2 - VII - 1941 tarihli toplantısında itti-haz buyurulmuş olan karara tevfikân Maliye, Nafia, Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe encümen-lerinden seçilen beşer azanın iştirakile teşekkül eden Encümenimiz 2 - VII - 1941 tarihinde Ma-liye ve Gümrük ve inhsarlar vekillerile Müna-kalât vekâleti müsteşarı ve Devlet demiryolları ve limanları Umum müdür muavininin huzurla-rile akdetmiş olduğu içtimada aşağıda arz ve izah olunan neticelere varılmıştır.

Muvakkat encümenimiz bu demiryolunun Devlet demiryolları ve limanları umumî idaresi tarafından işletilmesi hususunu ve Hükûmetin esbabı mucibe lâyihasında izah eylediği esasları kabul ederek maddelerin müzakeresine geçmiş birinci maddedyi aynen kabul etmiştir.

İkinci ve üçüncü madde ile bu demiryola ait inşaat ve tamirat ve saire masraflarile bun-dan temin edilecek varidatın Devlet demiryol-ları idaresinin 1941 malî yılı bütçesindeki tertibi mahsuslarına masraf ve irat kaydı suretile mu-amele ifası Encümenimizce de muvafık görül-müş ise de bu kısma ait masraf ve varidatın ay-

rı bir hesapta görülmesi lüzumlu ve faydalı görülmüş ve bunu temin için maddeye bu esası temin edici kayıtlar ilâvesi bazı aza tarafından talep edilmiştir.

Ancaz Münakalât vekâleti müsteşarı ve Dev-let demiryolları ve limanları mümessili bu cihetin kendilerince de matlup ve mültezem bulunduğu buna mümasil işlerde olduğu gibi bu kısım demiryoluna sarfedilecek mebalîğ ile elde edilecek varidatın ayrıca bir hesapta gösteril-mesi esası kabul edilmiş bulunduğunu beyan ve bu cihete itina edileceği temin edilmiş ve bu izahat kâf görülerek maddeye bir kayıt ilâve edil-mesine karar verilmiştir.

Bundan başka 66+895 kilometrelik bu kı-sım içinde ve Bulgar arazisi dahilinde bulu-nan kısmın yalnız işletmesi bize ait olup inşaat, tamirat ve sair masraflarının Bulgar Hükûme-tince temini anlaşma iktizasından bulunduğu esnayı müzakerede Devlet demiryolları mümessili tarafından ifade edilmiş olmasına ve şu ha-le göre kanunun ikinci ve üçüncü maddelerinde inşaat, tamirat ve işletme ve sair masarifin mut-lak olarak bütün bu kısma şamil olacağına dair olan hükümlerle bir nevi mübâyenet teşkil ettiği görülmüş ve bazı aza ikinci, üçüncü mad-delerin bu esası ifade edecek şekilde tavzihi lü-

zumunu ifade etmişlerse de Encümn ekseriyeti bu cihetin esbabı mucibede zikir ve izahı suretile Hükümet maddei kanuniyesinin aynen kabulü cihetini iltizam etmiş ve madde aynen kabul edilmiştir.

Gümrükten muafiyete dair olan dördüncü maddede Hükümet yerine Devlet kelimesi ikame edilmiş ve belediye ve vergi kelimelerinden sonra birer (V) ilâve edilmek suretile birinci fıkrası kabul edilmiştir.

Kanunların tasrih etmediği bazı hususun talimatnamelerle alâkadar vekâletler tarafından tesbit ve tavzih edilmesi lâzım geldiği zamanlarda kanunların nizamname ve talimatnameler tanzimini âmir hükümlerin bu meselede mevzu-bah olmadığı, tayin ve tesbit edilecek başka hükümler olmadığı alâkadar vekâletler tarafından ifade edildiği cihetle bu maddenin talimatname tanzimine dair olan son fıkrası tayyedilmiştir.

Beşinci maddede hususiyeti haiz olan bu demiryolunun işletme, inşaat ve tamirat işlerinin tesiri maksadile 2490 numaralı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununa tâbi olmaması Encümenimizce de muvafık görülmüşse de 1050 numaralı Muhasebe umumiye kanununa tâbi olmamasına lüzum ve zaruret olmadığı Encümenimizce mü-talea olunmuş ve bu cihet maddeden çıkarılmıştır.

Hükümetin altınır maddesinde (Muteberdir) yerine (Meridir) konmak suretile tashih edilmiş yedinci maddede icraya memur olduğu bildirilen altı vekâletten başka Millî Müdafaa ve sair bazı vekâletlerin dahi alâkadar olmaları ihtimali

gözönünde tutularak bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur kaydının konması muvafık görülmüş ve madde ona göre tashih edilmiştir.

İşin müstaceliyetine binaen kanunun müstacelen ve tercihan müzakeresinin muvafık olacağı mütaleasile Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olundu.

Muvakkat En. Rs.	M. M.	Kâ.
Çoruh	Sivas	Eskişehir
A. R. Erem	A. N. Demirağ	Y. Z. Özer
Kırşehir	Erzurum	Çorum
İzzet Özkan	M. H. Göle	Ş. Baran
Trabzon	Bursa	Bolu
D. Eyiboğlu	Dr. S. Konuk	L. Gören
Çorum	Kırklareli	İsparta
S. Köstekioğlu	H. Kuleli	K. Turan
İsparta	Gaziantep	Zonguldak
R. Ünlü	A. Aksu	Y. Z. Özençi
Afyon K.	Samsun	Konya
H. Çerçel	M. A. Yörüker	İ. Erdal
	Urfa	

Bu hattın inşası ve işletilmesi için Devlet demiryolları idaresince hududumuz haricindeki kısımlarına gönderilecek veya o kısımlardan yeniye getirilecek her nevi eşya ve malzemenin dahi gümrük muamele ve resimlerine tâbi tutulmamasını sürat temini bakımından zarurî gördüğüm cihetle dördüncü maddeye bu hususa dair bir fıkra ilâve edilmesi lâzım olduğu kanaatindeyim

Urfa mebusu
Razi Soyur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Uzunköprü - Svilingrat arasında Türk toprağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye'nin gerek Edirne ve gerek Avrupa ile olan demiryol münakalâtını temin maksadile Uzunköprü - Svilingrat arasında ve Türk toprağı haricinde kalan 66 895 Km. lik demiryolu kısımlarını işletmek için Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğüne salâhiyet verilmiştir.

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Uzunköprü - Svilingrat arasında Türk toprağı haricindeki demiryolu kısımlarının işletilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hükümetin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2 — Bu kısımların inşaat, tamirat, işletme ve sair masrafları mezkûr idarenin 1941 mali yılı bütçesindeki tertibi mahsuslardan ödenir

MADDE 3 — Bu hat kısımlarının işletilmesinden elde edilecek hasılat nevi ve mahiyetlerine göre Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1941 mali yılı bütçesinin ait olduğu fasıl ve maddelerine irat kaydedilir.

MADDE 4 — Uzunköprü - Svilingrat arasındaki Türkiye hudutları dahilinde kalan kısma ait bilûmum inşaat ve tamirat ve işletme ihtiyacı için hariçten celp ve tedarik edilecek veya mütekabilen mezkûr kısımdan iade edilecek her türlü malzeme alât ve edevat gümrük resmile Devlet ve belediye ve hususî idarelere ait sair vergi ve resimlerden muaftır.

Bu hususların temin ve tanzimi için Gümrük ve inhisarlar vekâleti ile Münakalât vekâleti arasında bir talimatname ihzar olunur.

MADDE 5 — Mezkûr kısımlarda yapılacak inşaat ve tamirata muktazi malzemenin mubaayaası ve inşaat ve tamirat işleri 2490 numaralı arttırma, eksiltme ve ihale ve 1050 numaralı Muhasebei umumiye kanunlarına tâbi değildir.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya Münakalât, Dahiliye, Maliye, Gümrük ve inhisarlar, Adliye ve Hariciye vekilleri memurdur.

30 - VI - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydem II.	Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
C. K. İncedayı	M. Ökmen	

MADDE 2 — Hükümetin 2 nci maddesi ay-nen.

MADDE 3 — Hükümetin 3 ncü maddesi ay-nen.

MADDE 4 — Uzunköprü - Svilingrat arasındaki Türkiye hudutları dahilinde kalan kısma ait bilûmum inşaat ve tamirat ve işletme ihtiyacı için hariçten celp ve tedarik edilecek veya mütekabilen mezkûr kısımdan iade edilecek her türlü malzeme, alât, edevat gümrük resmile Devlet ve belediye ve hususî idarelere ait sair vergi ve resimlerden muaftır.

MADDE 5 — Mezkûr kısımlarda yapılacak inşaat ve tamirata muktazi malzemenin mubaayaası ve inşaat ve tamirat işleri 2490 numaralı Arttırma ve eksiltme ve ihale kanununa tâbi değildir.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.